

Сливка Ярослава Василівна

к.е.н.

Карпатський інститут

підприємництва

Україна, м. Хуст

ОБЛІК ВИТРАТ ЗА ЦЕНТРАМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: ОПЕРАЦІЇ ЗА РОЗРАХУНКАМИ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

Abstracts are devoted to the adaptation of international experience in the activities of domestic enterprises in the use of accounting responsibility centers. The objectives of responsibility centers are considered. The main advantages of the allocation of responsibility centers, the features of settlement operations with buyers and customers in terms of accounting responsibility centers are discussed.

В сучасних умовах операції за розрахунками з покупцями та замовниками, для цілей управління, виступають результатом компромісу між підприємством та його покупцями в питаннях визначення умов оплати відвантаженої продукції, наданих послуг. Об'єктом бухгалтерського обліку операцій з покупцями та замовниками виступає дебіторська заборгованість, яка виникає незалежно від швидкості її погашення. Продаж продукції на умовах передоплати або з відстрочкою виступає ключовим питанням у питаннях стимулювання продажу продукції за захисту інтересів підприємства.

Управління підприємством передбачає комбінування різних виробничих і невиробничих факторів, дій та можливостей підприємницької діяльності, кінцевою метою якої є отримання прибутку, тобто перевищення доходів над витратами. У випадку операцій за розрахунками з покупцями та замовниками прикладом виробничих факторів виступає собівартість продукції, а невиробничими – врахування вподобань споживачів, наявність товарів-субститутів на ринку, нормативне регулювання умов продажу в цілому та окремих товарів, тощо.

З метою ефективного управління вітчизняні підприємства дедалі частіше використовують зарубіжну практику системи бюджетування або окремих її елементів, що передбачає виділення центрів відповідальності. Питання організації обліку за центрами відповідальності розглядали вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема Т. Алієв [1], Т.С. Бабич [2], С.Ф. Голов, В.П. Завгородній, П.М. Іванченко, М.Д. Корінько [3], О.А. Лаговська, Л.В. Нападівська, Ж.В. Перевалова [4], В.В. Сопко та ін. Вперше концепцію обліку витрат за «центрами відповідальності» сформулював Дж.А. Хіггінс. Не применшуючи результати попередніх досліджень, подальшого дослідження вимагають питання адаптації зарубіжного досвіду обліку витрат за центрами відповідальності у діяльність вітчизняних підприємств.

Виділення центрів відповідальності переслідує наступні цілі: 1) персональна відповідальність керівників підрозділів за результати їхньої роботи; 2) контроль за здійсненням витрат у тісному взаємозв'язку із системою стимулювання; 3) узгодженість прав та обов'язків центрів відповідальності.

Система управління витратами за центрами відповідальності дає змогу використати переваги децентралізованого управління, підвищити компетентність та оперативність управлінських рішень (управлінці на місцях більш інформовані, краще розуміють причини проблем та здатні прийняти необхідні рішення для нівелювання можливих негативних наслідків); посилення мотивації та управлінський розвиток керівників середньої і нижньої ланок); підвищити точність обчислення витрат.

З метою адаптації зарубіжної методики виділення центрів відповідальності має здійснюватись із дотриманням ряду вимог: порівнюваність планових і звітних результатів виконання роботи за певний період; однозначне обчислення планових і фактичних витрат за розрахунковий період; окреслення меж повноважень і відповідальності керівника центру відповідальності (відповідальність лише за релевантні доходи і витрати).

Специфіка обліку операцій за розрахунками з покупцями та замовниками за центрами відповідальності полягає у розмежуванні між різними центрами витрат пов'язаних із виготовленням, відвантаженням продукції покупцям, здійсненням гарантійного обслуговування, дебіторською заборгованістю за відвантажену продукцію.

Отже, запозичення ефективних методик управління діяльністю підприємства, що передбачає виділення центрів відповідальності, передбачає поєднання даних бухгалтерського та управлінського обліку з урахуванням специфіки структури та умов продажу продукції підприємства. Розмежування відповідальності між центрами відповідальності з продажу продукції, гарантійного та сервісного обслуговування, дебіторської заборгованості вимагає узгодження завдань та методів стимулювання керівників центрів відповідальності з метою досягнення оптимального співвідношення обсягів реалізації продукції та відстрочення оплати для покупців.

Список використаних джерел:

1. Алієв Т. Бюджетування продажів / Т. Алієв // Управленческий учет и бюджетирование. – 2012. – №2 (50). – С. 70–79.
2. Бабич Т.С. Бюджетування в Україні: становлення та перспективи розвитку: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.08 / Т.С. Бабич; Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К., 2008. – 20 с.
3. Корінько М.Д. Облік за центрами відповідальності при диверсифікації господарської діяльності / М.Д. Корінько // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. – 2007. – №3 (69). – С. 196–203.
4. Перевалова Ж.В. Бюджетирование в управлении субъектами хозяйственной деятельности / Ж.В. Перевалова: Дис. ... канд. екон. наук : 08.00.10 : Москва, 2004. – 156 с.